Torsten Althin

TJUGO ÅR

EN ÅTERBLICK OCH NÅGRA MINNEN

Tekniska Museets två första årtionden omfatta tiden januari 1924—december 1943.

Nu för tiden händer det så ofta att man »lägger handen på plogen och ser tillbaka» så snart ett företag nått upp till ett jämnt antal år. En vinst-, förlust- och balansräkning göres upp och företagets öden skildras i mer eller mindre kostbart utförda minnesskrifter. Tjugo år är en så kort tid i ett museums liv, att det icke finnes anledning att göra någon minneskrift, när Tekniska Museets verksamhet pågått från 1924 till 1944. I min egenskap av museets föreståndare under denna period har det dock synts mig vara berättigat att i starkt sammandrag ge ett bokslut för denna tidrymd för att antyda vad som hänt inom museet, men också för att något erinra om vad som sig tilldragit i teknikens rike under samma tid. Ehuru verksamheten inom museet till allra största delen bestått i föremålssamlande och forskning, i uppförande av museibyggnaden, i montering och visning för allmänheten, har museet vid många tillfällen haft anknytning till den dagsaktuella tekniken genom att historiska utställningar ordnats med material ur museets samlingar som bakgrund till aktuella expositioner. Museet har ingalunda varit instängt innanför några historiska gränser utan städse sökt att tjäna och samverka med de framåtsträvande krafterna inom teknik och industri.

Ett bokslut för de gångna årens arbete bör därför i någon mån anknytas till de utställningar, till vilka museiledningen tagit initiativet eller vid vilka museet och dess tjänstemän anmodats medverka på ett eller annat sätt. När museiarbetet för tjugo år sedan startade i Ingeniörsvetenskapsakademiens hägn, skedde det vid ett tomt skrivbord, på vilket endast fanns nytryckta brevpapper med museets namn. I »magasinet» stod en låda med några av Carl Sahlin som grundplåt till museet skänkta föremål. På banken fanns några tusen kronor. Det var allt!

Till ett nystartat museum komma inte föremålen av sig själva. De måste sökas upp på den plats där de finnas, och de måste förvärvas genom mer eller mindre intensiv övertalning. Uppsökarfärderna under de första tio åren sträckte sig från Landskrona i söder till Kiruna i norr. Knappast någon gammal eller ny gruva, bruksplats eller industriort försummades. Resultaten från besöken på skrothögar och vindar och i verkstäder, laboratorier och ingeniörskontor växlade från ingenting till stora samlingar på hundratals nummer, vägande åtskilliga ton. Efter några år av ganska ringa gensvar slog

stämningen om bland industrimännen och ingeniörerna till en livlig och förståelsefull uppskattning av museets verksamhet, och man skrattade inte längre åt den skrotsamlande museiintendenten. Alla voro angelägna att hjälpa till och det forna »skrotet» betraktades som historiskt värdefulla dyrgripar. På sätt och vis kom museet därigenom att bli en konkurrent till sig självt. I samma mån som intresset för teknikens historia växte genom museets propaganda framträdde en önskan hos många industriledare att inom det egna företaget med på platsen förvarade föremål skapa lokalbetonade teknisk-historiska samlingar. Som väl är har denna tendens endast med ett undantag lett till konflikt mellan Tekniska Museet som centralmuseet och dessa lokala företagsmuseer. I de flesta fall ha museets tjänstemän i stället fått medverka vid ordnandet av industriföretagens museisamlingar. Ett centralmuseum i Stockholm varken kan eller bör roffa åt sig allt tänkbart. Tekniska museifilialer och industrihistoriska minnesmärken böra finnas överallt så att känslan för gångna tiders tekniska arbete hålles vid liv just bland dem, som fortsätta arbetet på bruksplatserna och industriorterna.

Utställningar.

Under museets första verksamhetsår dryftades ständigt museets lokalfråga. Nu efteråt kan konstateras att det var lyckligt att det skulle dröja tio år innan den frågan definitivt och på ett så storslaget sätt fick sin lösning. Ett museum utan lokaler, men med värdefulla samlingar i packlårar, är ingalunda någonting ovanligt i vårt land. Men jag kan intyga, att det icke är någon lätt sak att samla till ett sådant museum, och ännu svårare är det att finna ett lämpligt sätt, på vilket museet kan göra sig påmint hos allmänheten och hos dem, som med föremålsgåvor och penningdonationer skola lämna sin medverkan. Ett sätt är att med samlingarnas tillhjälp framträda på utställningar. Det finnes väl icke tidigare i vår historia två på varandra följande decennier, under vilka ordnats så många utställningar som under de två senast tilländalupna. Detta förhållande har för Tekniska Museets del varit synnerligen lyckligt. Museet har deltagit i eller anordnat 72 utställningar och i samband därmed gjort nyförvärv, genomarbetat materialet, experimenterat med uppställningar och utställningsmetoder samt icke minst genom utställningarna kunnat hålla allmänhetens intresse för museets verksamhet vid liv under den tid, då en museibyggnad ännu saknades och materialet fanns förvarat och inpackat tidvis i tretton magasin på olika platser i Stockholm. På de erfarenheter, som vunnits vid dessa utställningar,

ha planerna för museibyggnaden och museiföremålens arrangerande i denna kunnat utformas. Några exempel på vad detta deltagande i utställningar betytt må här anföras.

Bilism.

Automobilismen och flygningen har mer än annat satt sin prägel på 1920- och 1930-talet. Detta har märkts även för museets del. Första gången museet framträdde på en större utställning var 1926 i Malmö, där Sydsvenska Dagbladet ordnat en exposé över motortekniska nyheter. Redan två år efter museets början hade vi så många gamla bilar, motorer och automobiltillbehör, att vi kunde i utställningsform ge en kraftig relief till bilfirmornas nyheter. Nu — tjugo år efteråt — te sig dessa nyheter i jämförelse med nutidens bilar lika ålderdomliga som museets bilar från seklets början gjorde för utställningsbesökaren 1926. Vid ett flertal andra utställningar och mässor — t. ex. i Karlstad 1929 och i Göteborg 1929 och 1936 — har museets gamla bilpark helt eller delvis fått bilda den historiska bakgrunden. För varje gång ha nya tillskott erhållits till samlingarna på detta tekniska område.

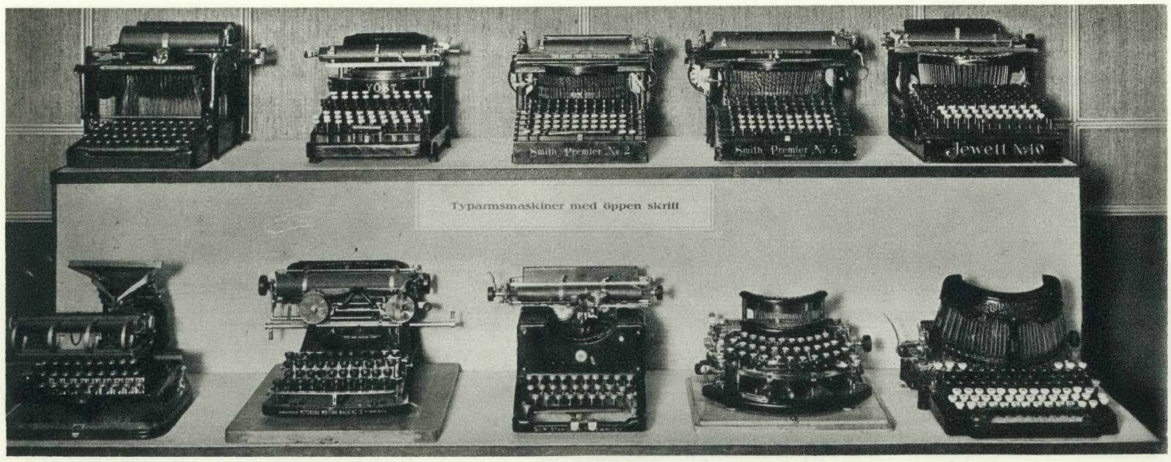
Flygning.

Långt snabbare än bilen har flygmaskinen förändrats och förbättrats under de sista årtiondena. Redan 1929 medverkade museet vid Sveriges deltagande i den stora flygutställningen i London, där särskilt Emanuel Swedenborgs flygplansprojekt från år 1716 väckte intresse bland de utställda historiska föremålen. Den nära nog årligen återkommande generalmönstringen av flygteknikens utveckling, som ägde rum dels i London, dels i Paris gav under årens lopp påtagligt vid handen att den civila luftfarten med därtill hörande flygmaskiner var stadd i en sjudande utveckling i hela världen, men ju närmare man kom år 1939 desto mer påtagligt blev det, att flygmaskinerna för krigsbruk genomgingo en revolutionerande utveckling, och resultaten därav började antyda, vad som komma skulle. Vid de internationella luftfartsutställningar som ägt rum i Stockholm 1931 och 1936 har museet varit med som deltagare med historiska föremål och även på annat sätt. I samband härmed har museets flygtekniska avdelning högst väsentligt berikats såväl med originalföremål som med modeller och demonstrationsanordningar. Ur museets synpunkt har detta varit betydelsefullt icke minst därför, att dessa utställningar varit ekonomiskt givande och därigenom ha de ofta dyrbara anordningarna kunnat erhållas utan att museets ansträngda ekonomi behövt belastas.

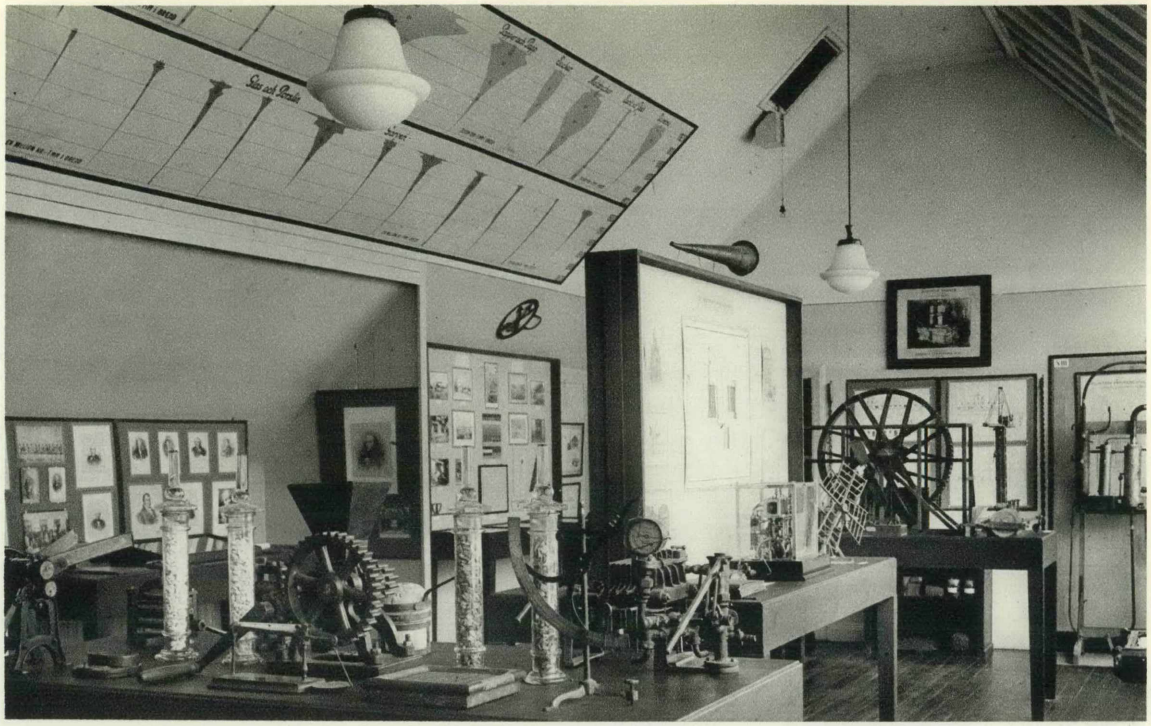
Snabbt har även den radiotekniska utvecklingen gått fram. När

Tekniska Museets avdelning på »Ljuset i människans tjänst» i Liljevalchs konsthall 1928, då museet första gången framträdde i större omfattning för allmänheten.

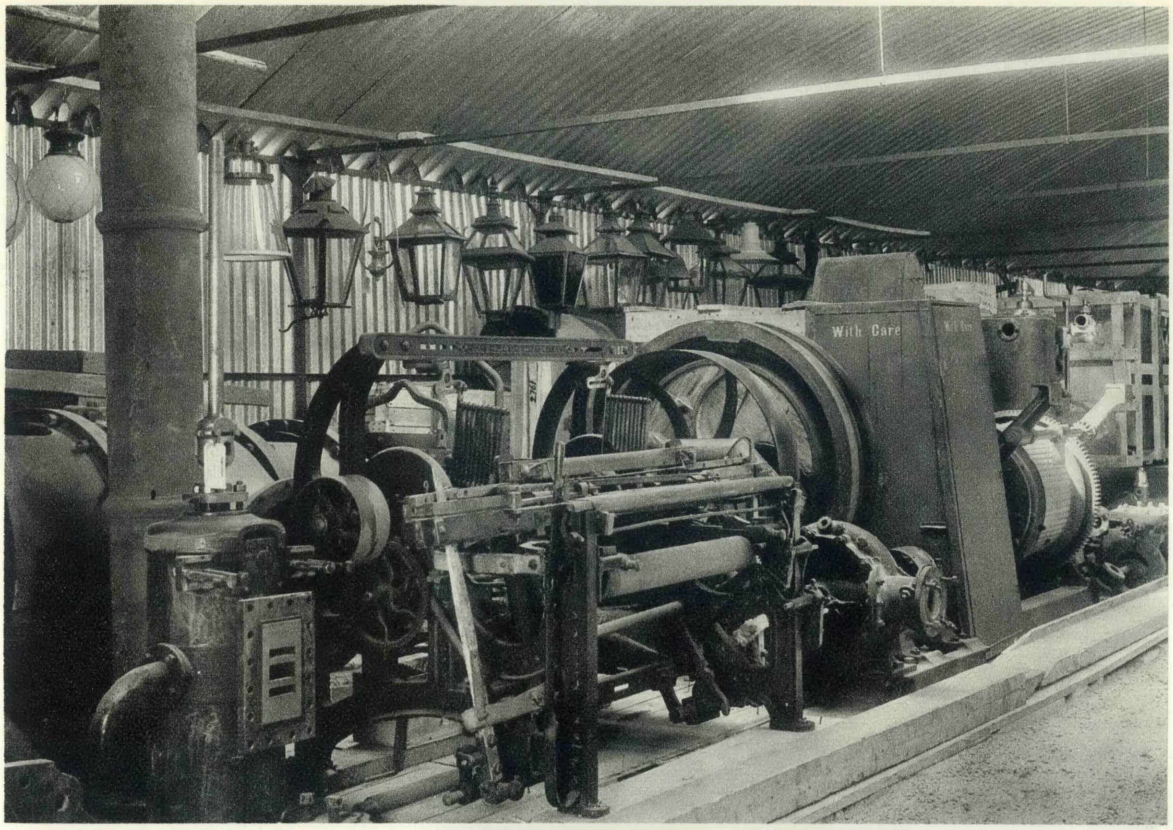
En serie skrivmaskiner, med vilka museet deltog i ett flertal kontorstekniska utställningar omkring år 1930.

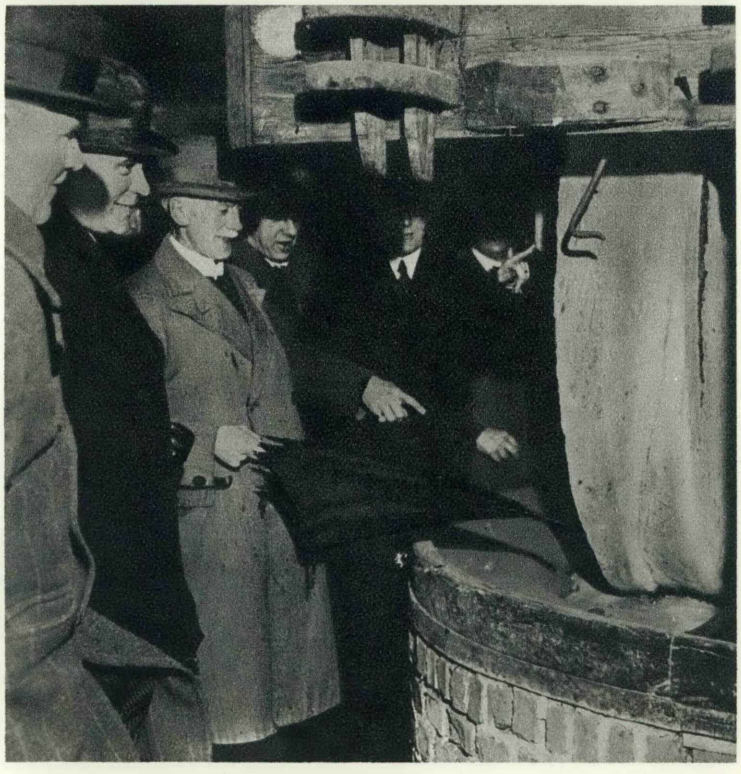
På en yta av knappt 70 m² utställdes under åren 1926—1935 i en vindsvåning Grevturegatan 24 (nuvarande 14) några exempel ur museets i övrigt magasinerade samlingar. — Tekniska Museets byggnad på Djurgården omfattar nära 10 000 m² av vilka ungefär en tredjedel hunnit färdigställas med permanenta museiuppställningar år 1944.

Till år 1929 hyrde museet en del av de gamla stallarna vid f. d. Pontonjärkasernen på Kungsholmen. Dit samlades efter hand ca 350 ton gamla maskiner, fordon, verktyg och redskap.

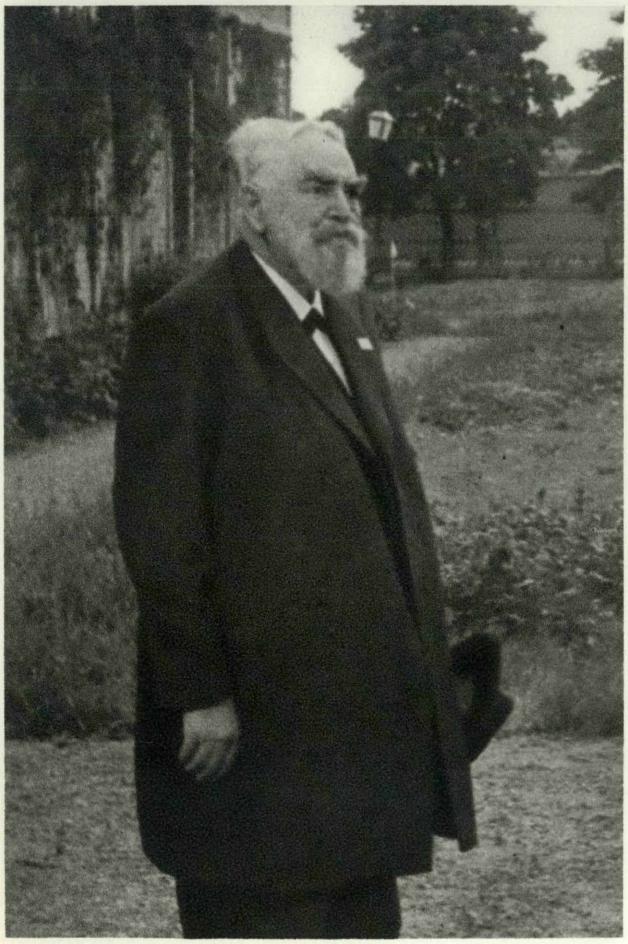
En lättnad för de alltmer växande samlingarnas förvaring utgjorde under organisationstiden den förrådslokal av korrugerad plåt, som museet lät bygga år 1929 inom Stockholms frihamnsområde. Denna 600 m² stora lokal disponeras fortfarande för förvaring av en del tyngre föremål.

Föreningen Tekniska Museet, som bildades 1930, har vid flera tillfällen ordnat utfärder och studiebesök vid märkliga industrihistoriska anläggningar. På bilden synas några föreningsmedlemmar studera den mäktiga kollergången i oljekvarnen på Valdemarsudde, Djurgården.

En del av museistyrelsen samlad till konferens på Ingeniörsvetenskapsakademien den 6. december 1940. Från vänster: Professor Carl Benedicks, Överstelöjtnant VVK Richard Smedberg, Ingeniör C. A. Hult, Intendent Torsten Althin. I ordförandestolen: Kommerserådet Axel F. Enström. Till höger: Kommerserådet Gunnar Dillner, Kommerserådet S. E. Österberg och Professor E. Hubendick.

När den för Tekniska Museet upplåtna tomten på Djurgården tillträddes den 1. juli 1933 pågick i Stockholm World Power Conference, vars president var Oskar von Miller (1855, 1934), kraftteknikens förgrundsman i Tyskland och skaparen av Deutsches Museum i München. Oskar von Miller, som med livligt intresse studerade den blivande byggnadsplatsen för Tekniska Museet och tog del av byggnadsritningarna, fick icke uppleva den dag, då museibyggnaden stod färdig den 18. maj 1936.

Radio.

museet 1928 deltog i en allmän svensk radioutställning, kunde en rad föremål från de tio föregående årens radiotekniska utveckling ställas ut. Fyra år efteråt — 1932 — hade det historiska materialet, som museet ägde, svällt ut högst väsentligt, när det ånyo visades upp på en radioutställning och kontrasten mellan förr och nu framträdde än mera markant. Telegraferade bilder förevisades offentligt 1928 — jag skulle tro för första gången — men det förefaller nu ofattligt, att resultaten då kunde beundras så som de gjorde, när man nu 15 år efteråt ser vart vi kommit. Dock får icke förglömmas, att telegraferade bilder ingalunda tillhöra enbart vår tid. Det ligger en snart sekellång försöksverksamhet bakom det vi ha i dag. De påtagliga och praktiskt godtagbara resultaten ha dock nåtts under de två senaste decennierna. Än återstår säkerligen mycket att göra på detta område antingen det gäller bildöverföring per tråd eller med radio.

Belysningsteknik.

Tack vare belysningsteknikens framsteg har mången stadsbild väsentligt förändrats efter mörkrets inbrott, liksom affärslokaler, offentliga byggnader och i någon mån även hemmen. Tekniska Museet framträdde första gången i större omfattning 1928 vid utställningen »Ljuset i människans tjänst» i Liljevalchs Konsthall. Detta skedde i samarbete med den då nystartade Svenska Föreningen för Ljuskultur. Med museets historiska material från pärtstickan fram till den första belysningen med elektriska båglampor och glödljuslampor kunde en skarp kontrast skapas mot de då aktuella strävandena att på ett rationellt sätt tillvarataga de möjligheter, som den elektriska belysningen innebär. På sätt och vis är det förvånansvärt, att en belysningsteknisk utställning icke tidigare hade anordnats så ofantligt betydelsefullt som »rätt ljus på rätt plats» är för alla människor. Lika märkligt är att trots den nämnda föreningens intensiva och i många avseenden framgångsrika arbete, är det än i dag illa ställt med kunskapen om belysningens rätta anordnande, åtminstone i hemmen. Den första utställningen gav dock upptakten, även om den i många avseenden var valhänt, varför 1928 än i dag står som vändpunkt i den svenska belysningsteknikens historia. Då museet avsåg att allsidigt visa belysningstekniken genom tiderna på denna utställning, tvingades museet att intensivt inrikta sin samlingsverksamhet på detta område, vilket gav till resultat, att ett synnerligen förnämligt historiskt material sammanfördes icke minst på det elektrotekniska området, ett material, som nu bildar stommen i museets elektrotekniska avdelning.

Den gångna tiden har underligt nog inneburit en »de levande lågornas» renässans i elektroteknikens tidevarv. När Liljeholmens Stearinfabriks AB år 1939 kunde högtidlighålla hundraårsminnet av bolagets bildande skedde detta med en stor och mycket uppmärksammad utställning i museet, varvid till museets samlingar av historiskt värdefulla apparater och maskiner för ljusfabrikation erhöllos många tillskott.

Kontorsteknik.

Kontorstekniken och dess hjälpmedel ha också stått i förgrunden. Det har framförallt gällt förbättringar av kontorsmaskinerna, skriv- och räknemaskinerna, som numera ha både ett och flera århundraden på nacken. Till de kontorsutställningar, i vilka museet deltagit, har det funnits möjlighet för museet att samla och visa upp förnämliga serier av nyssnämnda maskiner, vilka redan på ett tidigt stadium i sin utveckling voro mästerverk av finmekanik. Vår tids precisionstillverkning i samband med en rad tekniska förändringar ha frambragt nya hjälpmedel, som handhavas av kontorens damer. För dem har skapats det nya tekniskt betonade namnet »operatris».

Foto och film.

Foto och film är snart sagt var mans egendom. Kameror och gamla fotografier från det sekel som gått av fotografikonstens historia har museet fått i riklig mängd icke minst i samband med utställningen »Det nya ögat» (1939). Även det enda väsentligt nya under de senaste tjugo åren, färgfotografitekniken, finnes redan representerat i samlingarna. Filmteknikens hjälpmedel ha ävenledes kunnat bli väl representerade särskilt efter en utställning 1939, då Svenska Filmsamfundets samlingar förenades med museets. De sista tio årens stora slagnummer, ljudfilmen, har redan nu kunnat till museet leverera apparater, som äro historiska dyrgripar.

Episoder.

Ju mer museet blivit känt genom de ovan nämnda utställningarna och genom de utomordentligt välvilliga artiklar och notiser som dagspressen och facktidskrifterna innehållit om museet, desto mer har museet blivit direkt erbjudet gåvor och förvärv av föremål till samlingarna. Det har då mången gång hänt att verkliga tekniskt-historiska dyrgripar plötsligt kommit fram ur glömskans djup icke i ett exemplar utan ibland i flera. Om två episoder må berättas. Genom tillfälligheter — eller kanske det var efter systematiskt utfrågande — hade jag fått reda på att vissa föremål, som en gång funnits vid Polhems manufakturverk Stjernsund i Dalarna, hamnat i privat ägo i Särna. En resa till angiven plats och familj visade att så var fallet och bland de polhemsföremål som jag i triumf kunde hemföra fanns

också »Polhems konstige Tapp», en vätskeautomat (beskriven i Daedalus 1940) som vi länge utan resultat hade sökt. Det dröjde inte många dagar efter min hemkomst från Särna förrän en av mina medhjälpare kom till mig med ännu en sådan tapp. Den hade han funnit i en fönstersmyg på vinden i Tekniska Högskolans gamla byggnad vid Drottninggatan, där den antagligen i sextio år hade legat glömd. Plötsligt hade vi således två »konstige tappar» bland våra mycket märkliga polhemsföremål.

En annan episod. Museets främste vän genom åren, Carl Sahlin, kom en dag kort tid före sin bortgång till mitt arbetsrum och överlämnade en stuff från Falu gruva med synligt gediget guld, vilken stuff hittades 1881 och då gav upphov till en ganska kortvarig, ökad guldutvinning i gruvan. Knappast hade jag å museets vägnar tackat för gåvan, förrän i mitt rum inträder Konteramiral G. Unger och ber att till museet få överlämna — en stuff med synligt guld från Falu gruva, funnen vid samma tillfälle som den av Carl Sahlin donerade!

Resultat.

Sådana och liknande händelser, som icke äro ovanliga för oss museimän, skulle kunna skyllas på slumpen, men orsaken till att de inträffa synes mig ligga på ett annat plan. Mina läromästare på det museala området Sigurd Erixon och Carl Sahlin ha själva visat och hos sina lärjungar inpräntat: »Det är ingen skam att fråga», och frågat och besvärat industrimän, ingeniörer och många andra, det ha vi gjort från Tekniska Museet under de gångna åren. Men vi ha icke frågat förgäves. Resultatet har blivit i runt tal 25 000 maskiner, apparater, modeller, produkter och andra museiföremål. Till detta kommer så arkivet med ca 500 000 fotografier och andra bilder samt uppteckningar, räkenskapsböcker, reklamtryck, kataloger, dokument m. m. Härtill ansluter sig ritningsarkivet med ca 250 000 konstruktionsritningar, skisser och beräkningar. Boksamlingen omfattar ca 12 000 böcker huvudsakligen av teknisk-historisk art. Porträtt och datauppgifter finnas för ca 17 000 ingeniörer och industrimän. Som en sluten helhet äger museet också Carl Sahlins bergshistoriska arkiv, det största och värdefullaste i sitt slag. Märkligt är att museet ytterst sällan behövt betala något för föremål, böcker eller arkivalier. Praktiskt taget allt är skänkt med varm hand. Fjorton årgångar av Daedalus och berättelser för museets verksamhet för de sex åren, innan Daedalus började att komma ut, bära alla vittne om storartad generositet från givarnas sida, från vår Konung och vår Kronprins till

yngste skolpojke. Alla ha de haft något att komma med, och allt — stort eller litet — ha vi med tacksamhet tagit emot. Endast i fråga om gamla skrivmaskiner, symaskiner och elektromaskiner ha vi ibland måst avböja gjorda erbjudanden, därför att maskiner icke kunna samlas på samma sätt som man samlar, låt oss säga, frimärken i duplett!

Finansiering.

Finansieringen av museiarbetet har varit ett bekymmer, och det måste också erkännas, ett spännande äventyr. Att driva en så pass stor institution som Tekniska Museet blivit under årens lopp, utan fonder och utan statsanslag eller andra regelbundna offentliga anslag har varit och är allt fortfarande ett äventyr. Konjunkturerna ha växlat, men trots allt ha industriföretagen icke förtröttats, utan givit museiarbetet ett ekonomiskt stöd, som över huvud taget möjliggjort det löpande arbetet. Vi ha fått rätta arbetets omfattning efter vår ekonomi år från år, även om på så sätt många angelägna arbeten tyvärr måst stå över, när pengarna inte räckt till. Det har för museiledningen varit glädjande att kunna konstatera, att de industrimän och ingeniörer, som genom anslag, engångsdonationer, medlemskap i museiföreningen eller på annat sätt ekonomiskt främjat museets arbete, icke gjort detta i missmodets tecken, utan i stället gjort det med glädje och med full förståelse för den plikt, som påvilar dem att sörja för, att just deras verksamhetsområde har ett eget forum, där den historiska utvecklingen blir skildrad och kan studeras såväl av dem själva som även av alla andra svenskar för vilka ingeniörskonst och industri är något stort och betydelsefullt i svenskt samhällsliv fordom, nu och framdeles.

Museibyggnaden.

Det är nu nästan jämnt tio år sedan museets lokalfråga löstes. Hur detta skulle skett om icke Styrelsen för Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse anslagit två miljoner kronor till museibyggnadens uppförande är omöjligt att säga. Vi ha endast att med den allra största tacksamhet erinra oss den välvilliga uppskattning, som Bankdirektör K. A. Wallenberg på ett för museet kritiskt stadium visade museitanken genom att bevilja medel till den institutionsbyggnad, om vilken han själv yttrade, att han icke trott det vara möjligt att för anslaget få ut så mycket i byggnadsväg som blivit fallet. Anslaget till byggnadsarbetet var förenat med frågan om lämplig tomt. När 25 000 kvm av f. d. Livregementets Dragoners kasernområde upplåts för museets ändamål, blev detta statens stora bidrag till byggnadsplanernas förverkligande. Därtill har museet genom avsättningar

av lotterimedel erhållit bidrag till museibyggnadens uppförande och inredning med 250 000 kr.

På så sätt ha många krafter samverkat vid museets tillkomst och utveckling — föremålsgivare, donatorer, årsbidragsgivare, medlemmar av museiföreningen, ingeniörer, industrimän, verkmästare och arbetare, Wallenbergska Stiftelsen och svenska staten.

De ledande männen.

Som närmast ansvariga för att något blivit uträttat ha varit Ingeniörsvetenskapsakademien, Sveriges Industriförbund, Svenska Teknologföreningen och Svenska Uppfinnareföreningen, vilka sedan 1923 haft vardera tre representanter i de kommittéer och styrelser, som lett museets öden.

Som alltid hänger framgång mest på personliga initiativ och det må här understrykas den tacksamhetsskuld i vilken museet står till Kommerserådet Axel F. Enström. Utan att han för tjugo år sedan trätt i bräschen för museitanken och utan att han under årens lopp på mångfaldiga sätt främjat museets arbeten, hade näppeligen museet kunnat bli vad det blivit. Av museets främjare må här också särskilt nämnas Fil. Dr Carl Sahlin, som mer än någon annan hållit museitanken vid liv långt innan den började realiseras och som därefter intill sin bortgång gjort så mycket för museisamlingarnas förkovran. Generaldirektör K. A. Fryxell stod under nära tio år som styrelsens ordförande; med stort intresse deltog han hjälpande i vårt arbete. I Kommerserådet Gunnar Dillner hade museet en främjande vän sedan han knutits till museistyrelsen som dess ordförande. Det är för museets framtid av stor betydelse, att f. Generaldirektör Helge Ericson efter Kommerserådet Dillners bortgång välvilligt ställt sig till förfogande som museistyrelsens ordförande.

Två ingeniörer med framskjuten ställning i samhället ha ingripit i museets liv; Landshövding Sven Lübeck genom att under tio år till sin död fungera som initiativrik ordförande i Föreningen Tekniska Museet, vars ideella och ekonomiska stöd varit och är av fundamental betydelse för museet samt f. Generaldirektör Gösta Malm, som framförallt vid museiföreningens start och vid en därvid igångsatt aktion medverkade till att ledarna för landets stora industriföretag insågo behovet av verksamt stöd åt museet, vilket gav till resultat betydande penningbelopp.

Tekniska Museet har liksom alla liknande institutioner krävt mycket arbete och mycket pengar och kommer att behöva ännu mer i fortsättningen. För dem som haft glädjen att få vara med om att av

intet bygga upp en stor institution i folkupplysningens tjänst är ingeniörernas, industrimännens och den stora allmänhetens uppskattande intresse för arbetsresultatet den främsta belöningen.

Förteckning över dem som varit ledamöter av Samarbetsdelegationen för Tekniska Museet till och med 1932 eller därefter varit eller äro ledamöter av Tekniska Museets styrelse:

Bertil Almgren, 1924—1940 †
Torsten Althin, 1924—
Carl Benedicks, 1924—1940
A. B. C. Dahlberg, 1941—
Gunnar Dillner, 1937—1942 †
Alex. Engblom, 1941—
Axel F. Enström, 1924—1940
Helge Ericson, 1942—
Carl Forsell, 1924—1933
K. A. Fryxell, 1926—1935 †
K. A. Fröman, 1933—
G. H. Halldin, 1933—1940
E. Hubendick, 1924—
C. A. Hult, 1924—1940
J. Härdén, suppl. 1926—1932 †
Bengt Ingeström, 1933—
Birger Kock, 1941—
Tore Lindmark, 1924—1932
Vilhelm Lundvik, 1933—1941
Sigurd Nauckhoff, 1929—
Sven Norberg, 1924—1932
Harald Nordenson, 1933—
Carl Ramström, 1924 †
Olof Rodhe, 1924—1932 †
Carl Sahlin, 1924—1928 †
Ragnar Schlyter, 1924—1932
Ernst Sievert, 1925—1928 †
Richard Smedberg, 1924—
Håkan Sterky, 1942—
Chr. Sylwan, 1924—1940
Ivar Svedberg, 1924—1932
Marcus Wallenberg, 1942—
Edy Velander, 1941—
K. A. Wessblad, 1941—
Tord Ångström, 1934—
Erik Öman, 1941—
S. E. Österberg, 1934—

Förteckning över dem som varit eller äro anställda vid Tekniska Museet:

Torsten Althin, 1924—
Tore Andersson, 1926—1940
Ingamaj Appelgren, 1942—
Alf Augustsson, 1936—
Wicktor Bjur, 1936—
Gösta Bodman, 1943—
Sten Carlqvist, 1926—1938 †
A.-G. Danielsson, 1930—1934
Bertil Engman, 1936—
Kerstin Engwall, 1941—1942
Arvid Ericsson, 1935—
Erik Eriksson, 1937—
Märta Fernsten, 1938—
Fritz Forslund, 1939—

Maj Gullbring, 1943—
Eva Johansson, 1940—
Arvid Larsson, 1943—
Ernst Liljegren, 1938—
Sixten Lindekrantz, 1935—
Inga-Britt Lindfors, 1942—
Hugo Lindquist, 1924—1941 †
Birgitta Lübeck, 1935—1938
Thure Malm, 1938—
L. Way-Matthiesen, 1926—
Einar Palmquist, 1936—
Sixten Rönnow, 1940—
Sven Sköldberg, 1939—1943
Britta Söderberg, 1936—1942
Bror Söderberg, 1937—1941
Ture Söderberg, 1938—1943
Carl-Th. Thäberg, 1930—1933
Maj Warfvinge, 1938—

Främst till styrelsen och till de anställda på museet står jag i stor tacksamhetsskuld för visat förtroende i mitt dagliga arbete, för råd och hjälp i brydsamma situationer och för mångårig vänskap både i och utanför arbetet. Utan detta hade det varit omöjligt för mig att bära den arbetsbörda, som påvilat mig som museets föreståndare och arbetsledare under tjugo år.

Tekniska Museet den 15. januari 1944.

Torsten Althin